

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

VI. De Rei judicatæ Retractatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

ac proinde de eorum præjudicio principaliter agatur, super ea agere, eamve in iudicio defendere principaliter ad ipsos, secundario autem ad creditorem, focerum, aut venditorem pertinet; & propterea illi, si istos super ejusmodi re litigantes ab actione vel defensione removere, cum possent, omittant, in actionem defensionemve, ab illis susceptas, consensisse, per Reg. *Qui tacet* 43. in 6. neque ex re iudicata damnum injustum pati videntur, Panormit. in c. *Quamvis* cit. n. 7. & ibi

90. Laiman. n. 2. Posterior est, si is, qui causam ab aliquo habet, vg. creditor, super re, vg. fundo sibi oppignorato, litigare sine ulla protestatione super jure suo passus est debitorem, à quo causam habet; etsi enim super rei oppignoratae proprietate actio & defensio principaliter competat debitori, non creditori: iste tamen, eò ipsò, quòd super re sibi oppignorata illum litigare cernens, de jure suo protestatus non est, in litis ab illo mota prosecutionem visus est consentire, Panormit. in c. cit. n. 9. & ibi Alex. de Nevo n. 8.

91. Præterea & tertio excipiuntur, & aliis, quàm litigantibus, sententiæ aliquando nocent in causis connexis; sic enim, cum de Ordinationis, Electionis, Præsentationis nullitate agitur contra ordinantem, electores, patronum, collatorem, contra istos lata sententiæ præjudicant ordinato, electo, aut aliter proviso, si litis mota consensu illos agere permiserunt, arg. c. *Quamvis* cit. cum; quòd hi causam & jus ab illis habeant: tum verò; quòd, illos agere permittendò, ipsi egisse videantur, Panormit. l. cit. num. 29. Neque obstat; quòd ordinato, electo, aut aliter proviso, non præjudicet sententiæ condemnatoria ad penam, quæ ordinanti, electori &c. infligitur ob commissam ab iis, in ordinatione, vel electione Simoniam

&c. quia quoad hanc inter eos non est connexio; cum Simonia ab illorum altero duntaxat potuerit esse commissæ, per textus c. *Marthaus* 23. & c. *Nobis* 27. de *Simoniam*, cit. Panormit. n. 23. & Alex. de Nevo n. 12.

Quartò, sententiæ præjudicat aliis, quorum interest, si legitime citati cum possent, non comparuerunt. Contra alios autem, etsi iis non noceat; ut res etiam respectu illorum pro iudicata habeatur: tamen facit præsumptionem, ut iis perinde, ut publicè diffamatio, vel indicis gravatis, purgatio Canonica valeat indici, juxta c. *Significasti* 5. de *Adult.* cit. Alex. de Nevo n. 15. & Puringhing ad hanc Rubric. n. 83. Plures exceptiones dabit Panormit. l. cit.

ARTICULUS VI. De Rei Iudicatæ Re- tractatione.

SUMMARIUM

93. Regula de iudicato, prætextu iustitiamenti noviter reperiis.
94. Aliarumque probationum supervenientium, non retractando.
95. An ea in foro interno procedat, gravis controversia est.
96. Id negantium ex utroque Jure.
97. Et ratione de prompta fundamenta.
98. Qua intentum evincunt, si sententia mala fide sit obiecta.
99. Bona fidei litigatori rem iudicatam in foro animæ prodesset.
100. Decisione Canonica & Legali.
101. Ratione.
102. Paritate iudicati cum Translatione & Prescriptione.
103. Et solutione in contrarium obiectorum ostenditur.

104. *Ea de re sensus Authoris.*
 105. *Novorum instrumentorum production admittitur in negotio publico:*
 106. *In causis privatorum, I. Si ea sunt Capitales:*
 107. *II. Si instrumenta sententia rei antè judicata contraria ostendatur:*
 108. *III. Si testamenti tabula producatur:*
 109. *IV. In causis 25. annis minorum & Ecclesia,*
 110. *Quibus in integrum restitutionis auxilio subvenitur:*
 111. *V. Quò etiam succurritur prodigijs ac furiosis.*
 112. *VI. Si instrumenta ante productionem non sint ob ignorantiam,*
 113. *Saltem spectat à aequitate & Praxi.*
 114. *VII. Si instrumenta produci ex alio impedimento non potuerunt.*
 115. *VIII. Adversus sententiam, ex jramento Suppletorio:*
 116. *Non etiam ex Judiciali, à parte delato, latam.*

93. **R**egula utriusque Juris est, Sententias definitivas, in causis privatorum latas, postquam in rem judicatam transierunt, novorum instrumentorum postea reperorum prætextu non retractari, c. *Inter 20. & Suborta 21. hâc Rubr. l. Imperatores 35. ff. & l. Sub specie 4. C. de Re judic.* quorum proinde textuum in iisque fundatæ Regula vigore debitor ex mutuo in judicio conventus, &, quod illud non fuerit probatum, absolutus, à creditore chirographum, postquam sententia in rem judicatam transit, repertum exhibente pro solutione conveniri, & sententiæ rescisso peti non potest. Simili modò creditor, cujus pater solutionem à debitore

acceptam apochâ datâ confessus est, si illius patri exhibitæ ignarus debiti solutionem etiam ipse exigat à debitore, per sententiam condemnato, & intra decendium ab eo non appellante recipiat, tutus est; ut, licet debitor instrumentò liberatoriò, sive apochâ, postea repertâ, solum quasi indebitum repetat, sententia non retractetur, & creditor ad soluti restitutionem non compellatur, propter auctoritatem Rei Judicatæ, in quam ubi sententia transit, ei acquiescendum est; ne lites, quas diminui & expediri publicè interest, c. *Finem 5. de Dolo & l. Quidam 21. ff. de Rebus creditis*, denuo instauratæ evadant immortales, l. *Res judicata 2. C. de Re judic.* Panormit. in c. *Suborta cit. n. 10. & 13.* Molina *Tract. 2 de J. & J. disp. 568. num. 1. & 2.* Haunold. *Tom. 5. de J. & J. tract. 5. num. 123.* & Bruneman. in l. *Sub specie cit. n. 2.* ubi in causis, novorum instrumentorum productionem non admittentibus, alias quoque probationes v.g. testes novos produci non posse, ait cum Mynfingero *Centur. 4. observat 65. in fine.* Unde

Dubium & difficilis resolutionis 95. controversia oritur, an huic utriusque Juris Regula locus etiam sit in foro interno; ut in allatis exemplis ex mutuo debitor in judicio absolutus adversus creditorem, & iste adversus debitorem, ad iteratam solutionem exhibendam per sententiam condemnatum, tuti sint: & ille solutionem, iste ejus iteratæ restitutionem facere in foro animæ non teneantur, post sententiæ pro ipsis latæ transitum in rem judicatam. Simili modò, casu, quò Titio post sententiam super prædio adversus possessorem pro se latam, istiusq; in rem judicatam transitum & executionem exhibentur, aut ipse reperit instrumenta, ex quibus prædii, in quæstionem & judicium deducti, dominum Cajum pristinum

Y y

pristinum ejus possessorem fuisse, aperte contat, dubium est, an Titius prædium sibi per sententiam adjudicatū post istius in rem judicatam transitum, salvā conscientiā, tanquam suū valeat retinere, vel id Cajo restituere teneatur; his enim casibus, sive Regulæ propositæ locum in foro animæ esse, quis asserat, sive id inficietur, ex Jure & ratione deprompta & in utramque partem militantiâ argumenta occurrunt.

96. Et Regulæ quidem illi in foro animæ locum non esse: & quodocunque de partis judicîo victæ jure ex instrumentis noviter repertis vel probationibus aliis confiterit, sententiam, rei judicatæ auctoritate non obstante, retractandā, probatur Primò per celebri rescripto Innocentii III. c. *Significantibus* 2. de *Purgat. vulg. relati*, & furti in judicio condemnati innocentia, sicut ante, sic & post sententiæ in rem judicatam transitum, competentâ, universa, quæ illius criminis prætextu ablata fuerant, restitui præcipiuntis.

Secundò, Canonica non minùs clara in hanc rem sunt Imperiales definitiones *l. Si fullo* 2. ff. de *Condit. sine causa* & *l. In commodato* 17. ff. *Commodati*, quarum priori fullo aut lartor, si vestis amissa pretium ex locato conventus restituit, & postea vestem dominus recuperavit, pretium Conditione dati sine causa repetere potest: ex posterioris autem *§. fin.* commodatarius, si rei sibi commodatæ & perditæ pretium domino dederit, re postea in istius potestatem redactâ, aut hanc sibi præstari, aut pretium reddi, Jure petit.

Tertiò, eòdem Jure spectatò, sententia judicis non tollit obligationem naturalem, conscientiam adstringentem; eùm, si verus debitor à creditore in judicio conventus absolvatur, naturâ maneat ob-

ligatus, *l. Julianus* 60. pr. &, quod si sponte ante sententiam soluit, nequeat repetere, *l. Judex* 28. ff. de *Condit. indebitis*. quòd naturali obligatione ex contractu ortâ non liberetur, sed ea post sententiam liberatoriam perseveret; eùm judex in Jus Naturale nullam habeat auctoritatem, *§. Sed naturalia* 1. *Instit. de J. N. G. & C.*

Quartò, ex pacto nudo, ex metu levi ad extorquendum contractum injustè incusso, ex latione infra dimidium justipretii in judicio conventus, si per sententiam absolvatur, naturali obligatione, ex ejusmodi actibus ortâ, non liberatur: sed pactum adimplere, injusto etiam levi metu extorta restituere, justipretii defectum supplere vel rescisso contractu rem restituere in foro animæ teneatur, sententiæ absolutoriæ transitu nihil ipsi patrocinante, per tradita *Lib. 1. tit. 35. n. 15. Tit. 40. n. 26. & Lib. 3. Tit. 17. n. 57.* luculentò indicio propositæ Regulæ resque judicatæ auctoritatem in foro interno non eandem esse, quam obtinet in externo.

Quintò, Jus & æquitas Naturalis non permittit; ut quis cum alterius detrimento & injuria locupletetur, *Reg. Jure natura* 206. ff. & *Reg. Locupletari* 48. in 6. quod tamen accidit, si proposita Regula in foro animæ procedat.

Sextò, sententia judicis fundatur in præsumptione justitiæ & meritorum causæ ejus, pro quo est pronuntiatum, *et Bona* 23. *V. Contra de Elect. & C. Cùm inter* 13. in fine *hic*: præsumptio autem competentæ veritati cedit, *l. Si chirographum* 24. & *l. Cùm de Indebito* 25. ff. de *Probat.* præsertim in foro Conscientiæ, in quo super omnia veritas est, ut dicitur *Esdræ Lib. 3. cap. 3. V. 13.*

Septimò, si is, cui vg. prædium adjudicatum est per sententiam, post istius

us in rem judicatam transitum & executionem illius consequitur dominium; ut, salva conscientia, id retinere valeat: licet postea ex Instrumento noviter reperto perspicue appareat, id fuisse alienum, an- ta malitiosis hominibus præbetur, spe domini rei judicatæ autoritate obtinendi, alios injustis litibus vexandi: quò exemplò & malitiæ fomentò vix aliquid publicè perniciosius est.

98. His Juris definitionibus ac rationibus convicti plerique alicujus nominis DD. propositam de Rei Judicatæ autoritate Regulam in foro animæ suffragari negant ei, qui malâ fide, sive, cum litigandi justam causam se non habere sciret, judicium nihilominus subiit & sententiam pro se tulit. An & ei, qui bonâ fide litem contestatus sententiam pro se tulit, dissensio inter eos est; hunc enim etiam Regulæ illius autoritate in foro Conscientiæ non defendi, cum Innocentio in c. Quia plerique 8. de Immunit. Panormit. ibid. n. 21. & in c. Cum inter cit. n. 8. Felino in c. Novit 13. de Judic. n. 5. & Interpp. aliis docent Sylvester V. Sententia, n. 11. Adrian. Quodlib. 6. art. 1. V. Ex quo infero, Sotus Lib. 3. de Just. q. 4. art. 5. Azor p. 3. Insist. Lib. 1. cap. 16. q. 3. Caterum & alii, fundamentis ante deductis innixi. Contra quos Joan. Andr. in c. Novit. cit. Hostiensis in Summa, hæc Rubr. §. Quot sunt, ad finem, Rossella V. Restitutio 4. n. 9. in eam rem allegans S. Bernardinum Fortun. Garcias in l. Veluti 2. ff. de J. & J. n. 24. & non obscurè Laiman. Lib. 1. tract. 4. cap. 17. n. 3. aliisque DD. cit. Simon Felix Moral. disciplinæ percelebris Magister in Resolut. M. S. qui, Regulam illam interno quoque foro accommodatam, argumentis ex iisdem fontibus petitis conatur persuadere.

99. Et, Jure quidem id aperte proditum,

aiunt c. Cum inter cit. cujus V. Quamvis, ab adversa parte laudatus Innocentius III. sententiam, quam ex donationis invalidæ, & hanc secutæ pariter infirmæ confirmationis instrumentis contra litigantium alterius partis jus latam esse, agnovit, observandam, ait; Quòd quantum ad litigantes ipsos jus ex ea factum sit, postquam in rem transit judicatam, minime obscurò argumentò, sententiam, quæ in rem judicatam transit, in foro etiam Conscientiæ observandam, cum; quia Papa ex ea inter litigantes jus ortum ait, ut eò uti possint; tum verò; quia Abbati jurisdictionis in Archipresbyterum, eà ipsi adjudicatæ, exercitium adstruit & hunc ad fidelitatem & obedientiam illi præstandam obligat: postquam, donationem, quâ sententia nitebatur, invalidam esse, innotuit: quod sapientissimus Pontifex procul dubio non fecisset, si Abbatem quoad exercitiū illud, compertâ donationis nullitate, in conscientia securum non esse judicasset; cum sacrorum Canonum conditores nunquam scienter aliquem defendant in peccato arg. c. Novit. cit. & can. De Viduis, 27. q. 1. sed ex fine suo animarum obvient periculis & caveant; ne peccatorum vinculis irretiantur, & irretitæ diu detineantur, c. 1. de Constit. in 6. cc. fin. de Consuet. & de Prescript. c. Cum contingat 28. de Jurejurando c. Licet 2. eadem Rubr. in 6. &c.

Apostolico Innocentii rescripto asine est responsum Pauli JCT. hæredi, qui ad divisionem hæreditatis tanquam cohæredem admiserat eum, qui revera cohæres non erat, Cognitâ rei Veritate & errore detectò, rerum hæreditarium repetitionem denegantis, casu, quò rerum hæreditariarum adjudicationes à judice sunt factæ, l. Cum putarem 36. ff. Famil. heret. quòd per adjudicationem a qua vocatum non est, & secutam solutionem rerum do-

X y y 2

rerum dominium translatum sit, & Con-
dictio indebiti Vindicatioque cesset.

101.

Rationem Juris textibus non minus
ponderosam reddunt; quia Republica
rerum nostrarum domina magis est, quam
nos simus; ut ejus Princeps aliisque su-
premus magistratus, ex causa necessitatis,
vel utilitatis publicæ, de rebus ac juri-
bus privatorum sibi subditorum dispo-
nere eorumque dominium vel quasi ab
uno in alterum transferre valeat; ut ejus-
modi res ac jura ab eo, in quem transla-
ta sunt, illasâ conscientiâ retineantur &
obnoxia non sint restitutioni: supremi
autem tam Ecclesiasticæ, quam Secularis
Reipublicæ magistratus, ad imponendum
finem litibus & dominiorum certitudi-
nem stabilendam, constituerunt; ut res
Judicata haberetur pro Veritate, *l. Res
judicata 207. ff. de R. J. jûsque consti-
tueret inter partes litigantes, c. Cum in-
ver cit. c. fin. de Except. in 6. § l. Cum pu-
tarem cit. & si super eodem articulo eô-
dem modò stabiliter judicatum esset, vim
legis publicæ obtineret, l. Nam impera-
tor 30. ff. de LL. ut ob instrumenta no-
viter reperta aliâsque probationes super-
venientes esset irretractabilis, c. Suborta, l.
Imperatores § l. Sub specie cit. ut super
ea inita transactio, & contra eam lata sen-
tentia ipso Jure non subsisterent, l. In cau-
sa 32. c. de Transact. § l. 1. c. Quando pro-
voc. non est necesse, ut eâ etiam per errorẽ
adjudicata retinerentur, aut præstarentur,
c. Cum inter cit. § l. Servum 65. §. 2. ff. ad
S. C. Tertull. & prælitata repeti non possent,
l. Cum putarem &c. Demum istorum &
similium Juris textuû vigore Res Judicata
tantæ autoritatis est; ut *De non ente Ens,
& de Ente non ens, ex albo nigrum & al-
bum ex nigro, ex indebito debitum, ex isto
indebitum facere, ipsiusque natura instar
juribus dare originem, eaque perimere,
augere & diminuerè, tritis JCI.™ phra-**

sibus dicatur apud Marantam *de Ord. Ju-
dic. p. 6. de Sententia, n. 198. Tulchum
Prædic. V. Res conclus. 267. à n. 54. &
Barbosam Axiomat. Lib. 16. cap. 54. n.
18. Quibus & justissimis Juris utrius-
que definitionibus & assertionibus DD.
cum adjudicatorum dominium vel quasi
adstrui, firmari, transferri &c. perspicue
significetur, Rei Judicatæ autoritas in
foro etiam interno obtinebit; cum *Jus-
sè possideat, qui auctore Prætorè reique
judicatæ possidet autoritate, l. Jusse 11.
ff. de Acquir. rer. domin.**

Confirmatur hæc ratio, eâque rebus
judicatis asserita vis, exempli Transactio-
nis ac Præscriptionis; quarum illa bonâ
fide celebrata, & hæc legitime completa,
publicæ utilitatis intuitu, eâ vi pollet;
ut, licet ex instrumentis noviter reperta
transigenti nullum jus competivisse, rem-
que præscriptam alienam fuisse, constet,
eâ tamen, quæ transactione accepta, retene-
tave, aut præscriptione acquisita sunt, re-
tineri illasâ conscientiâ possint per tradita
*Lib. 1. tit. 36. n. 6. & Lib. 2. tit. 26. à
n. 5. Cum ergo Res Judicata quoad vim
& autoritatem æquiparetur Transactio-
ni, c. 1. de Litis contest. in 6. l. Post rem
56. ff. de Re judic. l. Nec minorem 20. c.
de Transact. & Præscriptioni, l. 1. § fin.
ff. ad S. C. Tertull. Bartol. in l. Omnes § ff.
de J. & J. n. 41. sicut his, sic & rei judi-
catæ vis sua in foro animæ constabit, cum;
quia, sicut illis, sic & rei judicatæ autho-
ritate res ac iura transferri & acquiri,
& asserant: & accepta, retentave repetitio
& restitutioni obnoxia esse, negent. late-
ditiones Canonica & Legales; tum verò;
quia iudicatum non minus firmum esse, ex
eadem cessationis litium & certitudinis
dominiorum causa publicè interest; cum,
ut Cicero *Pro Sylla* ait, *Statu Republicæ
sive publicæ salutis maxime rebus judicatis
contineatur;* & propterea, licet Ordina-
tiones pri-*

tiones, privilegia & cætera acta Tyrannorum ipso Jure irrita sint, l. *Decernimus* 16. C. de SS. Eccles. & l. *Omnes* 6. C. *Theodosius de Infirm. que sub tyrann.* iudicia tamen & lites privatorum per res iudicatas decifæ minimè retractentur, per text. l. *Valeant* 9. C. *Theodosius eadem Rubr.* & arg. l. *Barbarius* 3. ff. de Offic. Prator.

Quare, sicut eum, qui bonâ fide super re transegit, eamve possidendo præscripsit: sic & eum, qui eadem fide litem contestatus sententiam pro se tulit, postquam ista in rem transevit iudicatam, in conscientia tutum esse, DD. *citt.* sententia est: saltem si adversus iudicatum neque in integrum restitutionis imploratum auxilium, neque supplicatio Principi oblata, vel ista non admiffa & auxilium illud denegatum fuit. Ita DD. pro hac Opinione *citt.* qui pro Rei Judicatæ ad externum forum restrictione deducta satis commodâ solutione diluunt.

103. Primum; quia c. *Significantibus* *citt.* relata sententia retractationi obnoxia fuit; quòd in rem non transevit iudicatam; cum ex textu liqueat, eam contra Juris ordinem exprobatone, non solum non integra & merè præsumptiva, sed omnino fallaci & Jure reprobatâ, scilicet ex Purgatione vulgari per duellum fuisse prolata: cuiusmodi sententias in rem iudicatam non transire, sed compertâ veritate retractari, dictum est n. 87. & in c. *citt.* cum Glossa in fine notant Holtienf. *P. Resistant.* Panormit. n. 4. *Barbosa* n. 1. & Pirrhing ad Rubr. de Purgat. *Vulg.* n. 7.

Secundum; quia ll. *citt.* decisiones in utroque foro procedunt; cum, veste, aut re commodatâ redactis in potestatem domini, vestis pretium fullo aut sartor, idemque, aut rem commodatarius repetant in foro etiam externo, & sine rescissione sententiæ, reive iudicatæ retractatione; quòd causa, ex qua pretium solutum est,

transevit ad non causam, & sententiæ vigore pretium solutum sit in defectum seu compensationem amiffæ vestis, aut rei commodatæ; ac proinde his à domino recuperatis pretium aut res ipsa Jure repetatur; ne cum re sine causa etiam pretium retineatur, Bartol. in l. *Si Fullo* *citt.* n. 1. *Molina disp. cit.* n. 8. & Bruneman. in l. 2. *citt.* n. 1. & in l. *In commodato* *citt.* n. 8.

Tertium; quia obligatio Naturalis ante & post sententiæ in rem iudicatam transitum eum duntaxat stringit, qui debiti conscius malâ fide litigavit, & sententiam absolutoriam pro se tulit: non etiam illum, qui bonâ fide iudicium subiit; quòd obligatio Naturalis ante sopita per ignorantiam, post transitum illum perempta sit, non tam pronuntiatione iudicis, quàm autoritate Juris, sicut Transactione & Præscriptione, sic & sententiæ in rem iudicatam transitu & executione rerum juriùmque dominium vel quasi transferentis, actionesque & obligationes extinguentis, arg. c. *Cum inter* & l. *Cum putarem* *citt.*

Quartum; quia, licet ex nudâ pactione, ex metu levi, aut infra dimidium læsione non detur Actio, à debito tamen & obligatione, qui ita pactus est, metùve levi, aut infra justii pretii dimidium proximum læsit, non absolvitur per sententiam, quæ transeat in Rem Judicatam; cum adversus eum implorationi officii iudicis nobilis & denuntiationi Evangelicæ sit locus: partim verò; quia pactioni etiam nudæ seu simplici contraveniens est in mala fide: cujus vitiò etiam laborat, qui, metu etiam levi incusso, aut infra dimidium proximum læsit.

Quintum; quia, sicut Transactionis & Præscriptionis, sic etiam Rei Judicatæ beneficiò tutus, ne rem sibi adjudicatam restituar, locupletior non fit cum alterius injuria & detrimento injusto; cum id fiat

Y y 1

ex dispo-

ex dispositione legis, publicæ utilitatis intuitu promulgatæ à supremo Reipublicæ Magistratu, ejusmodi causâ poscente, de rebus ac juribus privatorum disponendi habente potestatem, ut dictum *n. 102* & *Tit. 26. d. n. 6.*

Sextum; quia esto, quod Res Judicata fundet præsumptionem justitiæ & meritorum ejus, pro quo judicatum est, sicut 30. vel 40. annorum lapsus fundat præsumptionem justii tituli & possessionis rei præscriptæ, illius tamen autoritas & firmitas non nititur ejus præsumptionis veritate, sed Ordinatione Legali & salute seu felicitate Reipublicæ, quæ *rebus judicatis maximè continetur*; cum publicè magis expediat; ut res judicatæ firmæ, quàm ut semper justæ sint, ut ait Gonzalez *in c. Cum inter cit. n. 6.*

Postremum; quia rei judicatæ inter foro accommodata vis proximum injustis litibus vexandi nullum est fomentum; cum exploratum sit, eum, qui domini consequendi spe super re, quam scit alienam, litem movet, in judicio versari malâ fide: cujus vitiò laboranti Rem Judicatam in Conscientiæ foro non suffragari, ex dictis constat.

104. Posterior hæc Opinio de Rei Judicatæ in foro animæ autoritate Canonica decisione *c. Cum inter cit.* & rationis pondere prævalet. Prior tamen potior est spectatâ Legali sanctione *l. Julianus cit.* & numerò pro ea militantium DD. quorû assensu Rei Judicatæ vim præsumptioni, quod sententiâ justè prolata sit, præcipuè inaitij atque idcirco ad externum forum restringendam, inde etiam desumunt; quod si is, pro quo pronuntiatum est, sententiam injustam esse in judicio confiteatur, ea retractetur juxta dicta *Tit. 23. n. 37.* non obsecrò argumentò, Rei Judicatæ autoritatem in animæ foro cedere competentæ veritati.

Ne autem pro Regulâ ad externum forum coarctatione deducta communiori huic Opinioni adversentur, ejus Assereres *c. Cum inter cit.* aliòque textus & JCT. orum dicta, Rei Judicatæ vim extolentia, exaudiunt de foro Contentioso, in quo, etiam secundum sacros Canones licita, non omnia foro Penitentiali congruere, docent apud Felin. *in c. Novis cit. n. 6.* Neque hac in re paritatem probant Rei Judicatæ cum Transactione aut Præscriptione; quod transactio mutuo, eoque verò & expressò consensu transigentium: Res Judicata autem tacitò duntaxat & merè præsumptò non appellantis consensu & renuntiatione nitatur; & domini etiam quoad forum animæ transigendi vis Præscriptioni clariùs quàm Rei Judicatæ adstruatur, Felinus *cit. n. 6.* Utunque autem ista se habeant,

Regulâ hæctenus stabilita & declarata vis in utroque foro solum procedit in causis Privatorum; cum ad has aperte restricta sit ab Imp. Antonino & Vero *l. Imperatores cit.* ex causa hujusmodi novorum instrumentorum usum dilentè permittentibus *In negotio publico:* ut est causa fisci vel civitatis, Bruneman. *in l. cit. n. 3.* In privatorum etiam causis Excipiuntur à nonnullis Primò sententia lata in causis Criminalibus, & merito, si istæ sint Capitales; cum enim talis in eum, qui privatim scitur innocens, secundum allegata & probata nequeat proferri, juxta dicta *n. 58.* executioni etiam mandari non poterit, quomodocunque & quomodocunque rei innocentia fuerit explorata. Secus est in sententiâ non Capitali; cum enim ista à Regulâ excepta non reperiatur, innocentia probatione post sententiâ in rem judicatam transiguntum repertâ, pro ejus retractatione Principi erit supplicandû, Panorm. *in c. Subverta cit. n. 20.* & Molina *cit. disp. 58. n. 4.* Excipi-

107. Excipitur secundò casus, quò instrumentò de novo repertò ostenditur, in causa decisa iam antè latam sententiam contrariam; hòc enim casu posterior sententia jure invalida est, l. 1. c. *Quando provoc. non est necess.* cuius dispositio correctà non est c. *Inter 20. cit.* quia hòc textu posteriori ei, quæ priùs lata per appellationem intra decendum interpositam suspensa non fuit, contrariæ sententiæ valor eò solum casu adstruitur, quò prima in iudicio exhibità & de eius valore disputatum fuit; quòd hòc casu iudex, posteriori contrarium pronuntiandò, priorem declarare nullam & revocare, intelligatur: non etiam casu, quò prior sententia in iudicio non exhibità, aut si in isto exhibità, eius tamen valori nihil oppositum fuit; hoc enim si contingeret, primæ contraria sententia secunda valore destitueretur, l. 1. cit. & §. *Definitiva*, post *can. Ei qui, 2. q. 6.* Glossa in c. *Inter cit. V. Posthabita*, Felinus *ibid. n. 23.* & Alexand. de Nevo n. 45.

108. Excipiunt tertio, & ad rescissionem sententiæ, à qua intra decendum provocatum non est, prætextu noviter reperti testamenti agi posse, cum Baldo in l. *Imperatores 3. §. 1. ff. de Transact.* Felino in c. *Suborta cit. n. 12.* & VV. aliis tradit Oddus de *Reslit. in integ. p. 2. q. 73. art. 4. ductus l. 1. ff. Test. quemad aper. cuius §. 1. Gaius JCT. Neque enim, inquit, sine iudice transigi, neque apud iudicem exquiri veritas de his controversiis, quæ ex testamento proficiuntur, aliter potest, quam inspectis cognitisq; verbis testamenti. Unde sententiam, testamenti noviter reperti prætextu, retractandam: idque jure constitutum, Felinus ait, *Favore ultima voluntatis, ut exitum habeat.* Cuius favore noviter reperti testamenti prætextu etiam retractatur transactio, l. *Imperatores 3. §. 1. cit.* & iuramentum, l.*

fin. C. de Rob. credit. quibus quoad vim & robur sententia comparatur, l. *Jurjurandum 2. ff. de Jurjurando* & l. *Post rem 56. ff. de Re judic.* Gaill. *Lib. 2. observat. 70. n. 9. §. 11.*

Excipiunt quartò causæ Minorum 109. & Ecclesiæ: Illorum propter l. *Minor 36. ff. de Minoribus*, ubi relatus Paulus JCT. Mino rinqut, *omissam allegationem per integram restitutionis auxilium repetere*, multòque magis de novo reperta, quæ antè ignorabat, instrumenta producere potest. Illius verò sive Ecclesiæ; quòd fungatur jure minoris, c. 1. c. *Auditus 3. de In integ. ressit.* eiusque causa negotium publicum reputetur, arg. *can. Jus publicum, 11. dist. 1.* ut sicut in fisci & civitatis, sic & in Ecclesiæ causa adversus iudicatum novorum instrumentorum productio admittenda fit; quòd Ecclesiæ & Civitates æquiparentur.

Verùm, quia c. *Suborta cit.* in causa agitata inter Ecclesias, *Privilegij Apostolici de novo reperti prætextu*, sententiam retractari non debere, Innocentius III. rescripsit, quoad sententiæ contra Ecclesiam latæ retractionem, instrumentorum aliarumque probationum novarum prætextu, eius causam publico negotio æquiparari, in c. *cit.* meritò negant Panormit. n. 14. Laiman n. 7. & Gonzalez n. 8. & minori atque Ecclesiæ adversus iudicatum eiusmodi prætextu, non Ordinariò Juris communis l. *Imperatores cit.* sed Extraordinariò in integram restitutionis remediò succurri & sententiam retractari, docent ducti textibus l. *Minor cit.* & c. 1. de *In integ. ressit. in 6.*

Neque, hac in re Ecclesiæ extraordinarium restitutionis remedium non prodesse, inde rectè arguitur; quòd c. *Suborta cit.* sententiæ adversus eam latæ rei que iudicata retractatio simpliciter denegatur; quia in c. *cit.* casu restitutio intra quadriennii

driennii Jure concessum tempus vel omnino non petita, vel denegata fuit adversus aliam Ecclesiam, existentem in possessione, arg. l. Verum 11. §. fin. ff. de Minoribus præsertim munitam assilentiâ Juris communis, Ecclesias & Monasteria, in diœcesi sita, Episcopi jurisdictioni subiicientis, can. Omnes basilica, 16. q. 7. can. Monasteria, 18. q. 2. c. Cum venerabilis 7. & c. Cum dilectus 8. de Relig. domib. Gonzalez cit. n. 8.

211. Exciipiunt quintò, & novorum instrumentorum prætextu sententias contra prodigos & furiosos latas retractari, docent Bartol. in l. Imperatores cit. n. 1. & Felinus in c. Suborta cit. n. 17. Rationis locò reddens paritatem cum Minore; quòd, ut Glossa in l. Orationis 2. v. Eòdem C. de Curat. furios. notat, privilegia & beneficia Minoribus Jure concessa porrigantur ad prodigos & furiosos; quòd hi quoque regantur per curatores: quam Glossam à multis receptam, ait Felinus & amplectitur Oddus cit. q. 75. n. 16. & Gomez Tom. 2. Var. cap. 14. n. 30 ad finem, & alii apud Bruneman. in l. cit. n. 4.

212. Exciipiunt sextò & adversus judicatum, sicut Minorem & Ecclesiam, sic & eum, qui instrumenta noviter reperta ex probabili ignorantia non produxit, ad agendum ex iis restituendum, aliqui asserunt ex clausula generali, Si qua alia mihi justa causa videbitur, in integrum restituam, l. 1. ff. Ex qua causa major. restit. Verum, quia ex una, his Prætoriani Edicti verbis subiicitur, Quatenus per leges, plebis cetera &c. licebit: ex altera verò parte, l. Imperatores & c. Suborta cit. instrumentorum ex ignorantia non productorum casum perspicuè comprehendunt verbis, Sub prætextu novorum instrumentorum postea reperorum, qualia vel maxime sunt, quæ litigatori cognita non fuerunt, exceptionem hanc accuratiores

Juris Interpp. ac DD. teste Bruneman. in l. Sub specie cit. n. 4. non admittunt, eà etiam ducti ratione; quòd, in judicio victus ob instrumenti non producti ignorantiam, succubuisse videatur casu fortuito: quò læsis etiam Minoribus in integrum restitutionis auxiliò non subvenitur, l. Verum 11. §. 5. ff. de Minorib. Ergo neque victus ob instrumenti aut alterius probationis ignorantiam: quæ laborantes si ad denuo agendum restituerentur, rerum iudicatarum autoritas vacillaret, contra l. Servo 65. §. 2. ff. ad S. C. Tertull.

Neque exceptio hæc rectè delimitur ex l. Si mater 11. ff. de Except. rei jud. quia hoc locò mater ad denuo agendum solum admittitur ex nova causa, libellò ante oblatò non comprehensa: quò casu ei, qui ex certa causa egit, ex alia agenti rei iudicata exceptionem non obflare, cum Donello Lib. 22. Comment. cap. 5. lit. 2. notat Bruneman. in l. cit. n. 2. & supra Tit. 3. n. 15. est dictum. Neque etiam l. Argentarius 10. §. fin. ff. de Edendo; quia plus non evincit, quam eum, qui ob defectum rationum, ab argentario non exhibiturum, succubuit, ad agendum contra adversarium denuo admitti posse, quando argentarius, alias conveniendus, non est solvendo, & dolò malo factus est, ne rationes egerentur: quò casu rem iudicatam condemnato antè, quò minus ad agendum ex instrumento postea reposito restituatur, non obflare, cum Fachineo Controvers. Lib. 1. cap. 51. in fine, concedit Haunold. Trah. 5. cit. num. 119. & 139. cum exceptionem hanc, licet Juri minus consentanea sit, æquitate magna niti, monuisset n. 136. Eandem in praxi & foro observari, ait Bruneman. in l. Sub specie cit. n. 5. & utriusque Juris DD. frequentiori calculò approbatam, ostendit Oddus cit. q. 73. art. 3. §. Sed contra.

Exciipiunt

114. Excipiunt septimò noviter reperta, vel obrenta instrumenta, quæ is, qui in iudicio victus est, producere non potuit; quòd ea ante perdidit, aut fuerint in manibus alterius, à quo ea, debitò conatu adhibito, non potuerunt obtineri; huius enim summariam fidem si fecerit, eum saltem vi clausulæ generalis ad huiusmodi instrumentum admittendum, cum Innocentio in c. *Ultra* 55. de *Test. & attest. n. 2.* Felino in c. *Suborta* cit. n. 15. Panormit. n. 15. & Alex. de Nevo à n. 52. censet Pirthing ad banc Rubr. n. 42. ad finem.

Quam exceptionem, licet Jure satis non expressam, æquitati tamen valde consentaneam, ait Haunold, l. cit. n. 115. huiusmodi litigatori utilem cautelam à DD. suggeri monens; ut apud iudicem protestetur, se nunc à productione instrumentorum impediri, sibi que reservare jus illis utendi, quàm primùm copiam sit factus; tali enim protestatione admittà eum tutum, censet n. 116.

115. Excipitur octavò sententia, lata ex probatione semiplena, accedente in plenæ defectum juramentò Necessariò, à iudice delatò; nam & hæc novorum instrumentorum prætextu retractatur, l. *Admonendi* 31. ff. de *Jurejurando*: idque, si is, contra quem iudicatum, est, illa intra quadriennium in iudicio produxerit, & noviter reperta jurarit, ope in integrum restitutionis fieri, cum Felino in c. *Suborta* cit. n. 18. docent cit. Oddus q. 74. art. 5. Molina n. 5. & alii apud Bruneman. in l. cit. n. 18. & Gonzalez cit. n. 8. Ratio est; quia in sententia, lata ex juramento Necessario, à iudice delato, cessat ratio, propter quàm instrumentorum noviter repertorum productio adversus sententiam, quæ in rem iudicatam transit, non admittitur, l. *Imperatores* l. *Sub specie*, non admittitur, l. *Imperatores* l. *Sub specie*, s. *Inter* & c. *Suborta* cit. quia his texti-

bus illa ideo non admittitur; quòd actoris intentio reive exceptio iudici comperita sit ex probationibus legitimis, in iudicio receptis; quod non accidit in sententia, lata ex juramento necessario; cum hoc à iudice deferatur ob alterius legitimæ probationis defectum; & propterea, cum veritas ex productis, quæ noviter reperta sunt, instrumentis ostendi potest, istorum productio meritò admittitur & præfertur. Accedit; quòd sententia lata ex probationibus præsumptivis & privilegiatis, ut est necessarium seu suppletorium juramentum, in rem iudicatam non transeat; ut, quando cunq; ex iis creditum falsum esse ostenditur, retractari valeat, ut arg. l. *Si quis adulterij* 34. C. ad L. *Jul. de Adul.* cum Innocentio in c. *Tuanos* 8. de *Cobabit. cler. n. 5.* tradit Gaill. *Lib. 2. de Pace, cap. 8. n. 2.* & dictum n. 85.

Alia ratio est sententiæ, latæ ex juramento Judiciali, à parte parti delato; cum juramentum hoc vim habeat transactionis, l. *Admonendi* cit. in fine, quæ instrumentorum noviter repertorum prætextu non retractatur, l. *Sub prætextu* 19. C. de *Transact.* quòd omnia jura omnèsque probationes, tam testium quàm instrumentorum, transactione facta, cassentur, c. 1. de *Transact. ubi* Panormit. n. 4. & Bruneman. in l. *Admonendi* cit. n. 20.

ARTICULUS VII.

De Rei Judicatæ Executione.

SUMMARIUM.

117. Executionem Condemnatoria,
118. Non Absolutoria sententia exigit.
119. In illa etiam non Victori;
120. Sed iudici Ordinario,

Z z z

121. 20